

პოლიტიკური სისტემის სტაბილურობა თანამედროვე ქართული სახელმწიფოებრიობის მშენებლობის ბარანტი

DOI: <https://doi.org/10.52340/bal/2024.02.04>

გურამ აბესაძე

პოლიტიკის მეცნიერებათა დოქტორი,
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პროფესორი
<https://orcid.org/0000-0003-0215-4639>
guramabesaze@yahoo.com

ნოდარ აბესაძე

სოციალური მეცნიერებების დოქტორი,
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მონვეული ლექტორი
<https://orcid.org/0000-0002-8747-5150>
nodarabesadze007@gmail.com

რეზიუმე

თანამედროვე საქართველოს პოლიტიკური სისტემა დემოკრატიული ტრანზიციის პროცესშია, რომელიც თავისი რაციონალური და ირაციონალური თავისებურებებით ხასიათდება. პოლიტიკური სისტემის სტრუქტურულ-ფუნქციონალური თავისებურებები განსაზღვრავს მის სტაბილურობას. ქართული სახელმწიფოებრიობის მშენებლობის პრიორიტეტები პოლიტიკური სისტემის დემოკრატიული სტაბილურობით განისაზღვრება. პოლიტიკური სისტემის ირაციონალურ პროცესს წარმოადგენს მისი ინსტიტუციური არამდგრადობა, რომელიც მუდმივი პოლარიზების მიზეზი ხდება. თანამედროვე პოლიტიკური სისტემა ძალზე პოლარიზებულია, რაც საფრთხეს უქმნის სახელმწიფოებრიობის მშენებლობას; განსაკუთრებით თავისი დესტრუქციულობით გამოირჩევა პოლიტიკური ოპოზიცია, რომელიც არ ითვალისწინებს პოლიტიკურ რეალობასა და ეროვნულ პრაგმატიზმს; მისი მოქმედებები სახელმწიფოთმშენებლობის პროცესს აფერხებს და ქვეყანა სამოქალაქო დაპირისპირებამდე მიჰყავს. ნინა პლანზე დადგა საყოველთაო პოლიტიკური კონსენსუსის მიღწევის აუცილებლობა. 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნები „ქართული ოცნების“ გამარჯვებით დასრულდა, რომელიც პოლიტიკური ოპოზიციის მიერ უნდა იყოს აღიარებული. საპარლამენტო თანამშრომლობა პოლიტიკური სისტემის სტაბილურობის გარანტიებს იძლევა. ქართული სახელმწიფოებრიობის მომავალი და მისი სუვერენიტეტის დაცვა მხოლოდ ევროპულ ინტეგრაციაშია, რაც კონსტიტუციურად არის განსაზღვრული. საგარეო პოლიტიკური პრიორიტეტების განსაზღვრისას საჭიროა თანამედროვე გეოპოლიტიკური ტრანზიციების გათვალისწინება. უმნიშვნელოვანესი მიზანია ქართველი ერის პოლიტიკურ ერთად ჩამოყალიბება, რამაც უნდა შექმნას ერთიანი სახელმწიფოებრივი და სამოქალაქო იდენტობის საფუძვლები. ეროვნული იდენტობის ფორმირება და მისი პოლიტიკური ტრანზიციის თანამედროვე პოლიტიკური სოციალიზაციის პრიორიტეტს წარმოადგენს. პოლიტიკური სისტემა ვერ აკმაყოფილებს დროის მოთხოვნებს და საჭიროებს კულტურულ-იდეოლოგიურ და ინტელექტუალურ გარდაქმნას. მნიშვნელოვანი ყურადღება უნდა მიექცეს ახალგაზრდობის განათლების დონის ამაღლებას, რაც ეროვნული იდენტობაზე უნდა იყოს აგებული. განათლების სისტემაში უნდა აღმოიფხვრას ფსევდოლიბერალური მიდგომები. პოლიტიკური სისტემის სტაბილურობა ყველა პოლიტიკური აქტორის კონსოლიდაციასა და აქტიურობას მოითხოვს. მნიშვნელოვანია საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის როლი სახელმწიფოთმშენებლობის პრიორიტეტების განსაზღვრასა და პოლიტიკური სივრცის სტაბილურობაში.

საკვანძო სიტყვები: პოლიტიკური სტაბილურობა, ეროვნული იდენტობა, პოლიტიკური ერი, პოლიტიკური სოციალიზაცია, გეოპოლიტიკური ტრანზიციები, პოლიტიკური აქტორები, პოლარიზაცია, ევროკავშირი.

STABILITY OF THE POLITICAL SYSTEM IS THE GUARANTEE OF BUILDING MODERN GEORGIAN STATEHOOD

Guram Abesadze

Doctor of Political Science, Professor at Sokhumi State University, Head of Policy Science
<https://orcid.org/0000-0003-0215-4639>
guramabesaze@yahoo.com

Nodar Abesadze

Doctor of Social Sciences, guest lecturer of Sukhumi State University
<https://orcid.org/0000-0002-8747-5150>
nodarabesadze007@gmail.com

SUMMARY

The modern Georgian political system is in the process of democratic transition, which is characterized by its rational and irrational features. The structural-functional features of the political system determine its stability. The priorities of building Georgian statehood are determined by the democratic stability of the political system. The irrational process of the political system is its institutional instability, which causes constant polarization. The modern political system is highly polarized, which poses a threat to the construction of statehood; the political opposition, which does not take into account political reality and national pragmatism, is especially destructive; its actions hinder the state-building process and lead the country to civil conflict. The need to achieve a universal political consensus has come to the fore. The 2024 parliamentary elections ended with the victory of the Georgian Dream, which must be recognized by the political opposition. Parliamentary cooperation provides guarantees for the stability of the political system. The future of Georgian statehood and the protection of its sovereignty lies only in European integration, which is constitutionally defined. When determining foreign policy priorities, it is necessary to take into account modern geopolitical transitions. The most important goal is to form the Georgian nation into a political nation, which should create the foundations of a unified state and civil identity. The formation of national identity and its political transition are priorities of modern political socialization. The political system cannot meet the requirements of the time and requires cultural-ideological and intellectual transformation. Significant attention should be paid to raising the level of education of youth, which should be built on national identity. Pseudoliberal approaches should be eliminated in the education system. The stability of the political system requires the consolidation and activity of all political actors. The role of the Georgian Orthodox Church in determining state-building priorities and in the stability of the political space is important.

Key words: Political stability, national identity, political nation, political socialization, geopolitical transitions, political actors, polarization, European Union.

შესავალი

თანამედროვე საქართველოს სახელმწიფოებრივი მშენებლობის პროცესში მწვავედ დადგა პოლიტიკური სისტემის სტაბილურობის საკითხი. დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ ვერ მოხერხდა პოლიტიკური სისტემის სტაბილური ფუნქციონირება, რასაც ხელს უშლის მისი ინსტიტუციური და ლირებულებითი გარდაქმნის არათანმიმდევრობა. მუდმივი სინდრომი გახდა დესტრუქციულობა, გადატრიალებები და რევოლუციურობა, რაც ერთიანად ანგრევს ქართველი ერის სახელმწიფოებრივ ინტერესებს; პირდაპირ უნდა ვთქვათ, რომ ერი ვერ გარდაიქმნა პოლიტიკურ ერად, რომელსაც გაცნობიერებული ექნება თავისი სახელმწიფოებრივი იდენტობის პრიორიტეტები; ყველაზე მთავარი კრიზისი, ალბათ, იმაში მდგომარეობს, რომ სუსტია ერის პოლიტიკური სოციალიზაციის პროცესი, რომელიც ვერ აკმაყოფილებს კულტურულ-ღირებულებ-

ებით და ინტელექტუალურ მოთხოვნებს. ყოველივე ამას ემატება პოლიტიკური ელიტის არაპროფესიონალური და სიტუაციური აზროვნების უუნარობა, რომელიც დომინანტური ინსტიტუციური ძალებით არის გამონეული; შედეგი სახეზეა, ციკლური პერიოდულობით ავტორიტარიზმი და ავტოკრატია, რომელიც პოლიტიკურ სპექტრში დაპირისპირების მიზეზები ხდება. ძალაუფლების მონოპოლიზება პოლიტიკური ინსტიტუციების მიზანი გახდა, რადგანაც ეკონომიკური და პოლიტიკური ძალაუფლება ერთმანეთთან მტკიცედ არის დაკავშირებული. ამას ემატება ისიც, რომ საქართველოში ვერ ჩამოყალიბდა ეროვნული პოლიტიკური ოპოზიცია, რომელიც თავისი პატრიოტული სულისკვეთებით გამორჩეული იქნებოდა; ავანტიურიზმი და დესტრუქციულობა იქცა ზოგიერთი მათგანის პოზიციად, რაც ანგრევს სახელმწიფოებრივი მშენებლობის სტაბილურობას; მოძველებული პოლიტი-

კური პროგრეტები ვერ აკმაყოფილებენ დროის მოთხოვნებს; მათ მხოლოდ თავიანთი კლანური ინტერესები ამოძრავებთ და დესტრუქციაზე აგებენ მოქმედების სტილს. იცვლება გეოპოლიტიკური სიტუაცია მსოფლიოში, რასაც ახალი აზროვნება სჭირდება; პოლიტიკური ოპოზიციის კულტურულ-ინტელექტუალური პოტენციალი ნამდვილად ჩამორჩება ამ ახალი აზროვნების მოთხოვნებს. ყოველივე ეს ხდება მიზეზი პოლიტიკური სისტემის დესტრუქციულობისა და პოლარიზების, რაც პოლიტიკურ კრიზისებს ციკლური პერიოდულობით იწვევს. თანამედროვე სიტუაციაში კიდევ ერთხელ გვინდა მოვიშველიოთ ილია ჭავჭავაძის გაფრთხილება: „არ ვიცი - რანი ვყოფილვართ, არ ვხედავთ - რანი ვართ, ვერ გამოგვისახია - რანი ვიქნებით! ყურებში ბამბა გვაქვს დაცული და თვალზე ხელი აგვიფარებია. არც არაფერს ვხედავთ, არც არაფერი გვესმის. უზარმაზირი თხრილია ჩვენ, ქართველების, წინ და აინუნშიაც არ მოგვდის. ამ თხრილის პირას ვდგევართ და საკმაოა ხელი გვკრან - და შიგ გადავიჩნებით დედა-ბუღიანად“ [1].

ძირითადი ტექსტი

თანამედროვე საქართველოს ტრანზიტული პოლიტიკური სისტემა თავისი მკვეთრი გამოწვევებით ხასიათდება, რაც სახელმწიფოებრივი განვითარების შემაფერხებელი ფაქტორი გახდა. ქართულმა პოლიტიკურმა სისტემამ თავისი განხორციელებული რეფორმებით ვერ მიაღწია სახელმწიფოებრივი განვითარების სტაბილურობას. პოლიტიკური სისტემის ეფექტური ფუნქციონირება ორი ძირითადი ფაქტორით შეიძლება განისაზღვროს:

1. პოლიტიკური სივრცის ინსტიტუციური მოწყობა და მათი ფუნქციების დემოკრატიულ წესრიგზე დამყარება;
2. პოლიტიკურ-ღირებულებითი ტრანზიცია, რომელიც ეროვნულ იდენტობაზე იქნება დამყარებული.

სამწუხაროდ, საქართველოში პოლიტიკური ტრანზიციის ორივე ამ პროცესმა ირაციონალური ტენდენციები უფრო გამოავლინა. ერი ვერ აღმოჩნდა მზად სახელმწიფოებრივი გარდაქმნისათვის, რადგანაც მისი პოლიტიკური სოციალიზაციის პროცესი ქართული იდენტობისაგან გაუცხოებული აღმოჩნდა.

საქართველოს პოლიტიკური სისტემის არასტაბილურობის ყველაზე მთავარ მიზეზად მისი ინსტიტუციური არამდგრადობა უნდა მივიჩნიოთ, რომელსაც დემოკრატიული ტრანზიციის ფასადურობაც მიანიშნებს. ქართული პოლიტიკური სივრცე ინსტიტუციურად მრავალფეროვანი და მრავალრიცხოვანია, რაც ქაოსურ შთაბეჭდილებას ტოვებს. ინსტიტუციური პლურალიზმი დემოკრატიული ტრანზიციის აუცილებელი პროცესია, მაგრამ მისი გადაჭარბებული მრავალრიცხოვნობა და იდეოლოგიური ცვალებადობა ყოველთვის სარგებელს არ იძლევა. საქართველოში ვერ ვიტყვით, რომ მყარი ინსტიტუციური წესრიგი შეიქმნა, რომელიც პოლიტიკური არასტაბილურობის კლიმატს ქმნის. პოლიტიკური პარტიები თავისი ინსტიტუციური სტრუქტურითა და ინტელექტუალური პოტენციალით არ გამოირჩევიან, რაც მათი კრიზისის მიზეზი ხდება; პირველ რიგში ვგულისხმობთ მათ იდეოლოგიურ კონცეფციებს, რომელიც ზოგჯერ ვერ აკმაყოფილებს სიტუაციურ და ეროვნულ მოთხოვნებს; ამიტომაც არის, რომ მათი პოზიცია ხშირად იცვლება,

რადგანაც საზოგადოების დემოკრატიული ტრანზიციის პროცესს ირაციონალური მეთოდებით გამოხატავენ; მოქმედების უფრო მისაღებ ფორმად კონსენსუსი კი აღარ მიაჩნიათ, არამედ დესტრუქციული მოქმედებები, რომელიც პოლარიზებისა და რადიკალიზაციის მიზეზი ხდება. ეს პროცესები პოლიტიკურმა სისტემამ ციკლური პერიოდულობით ვერ აიცილა თავიდან; პირველ რიგში, ვგულისხმობთ დომინანტი პარტიის სინდრომს, რომელსაც განუსაზღვრელად მიაქვს მთელი სახელმწიფოებრივი ძალაუფლება. სახელმწიფოებრივი სტრუქტურების ერთ პარტიასთან შეწყობა ძალიან ცუდი სინდრომია სახელმწიფოებრიობის მშენებლობაში. ზოგიერთი მკვლევარი მიიჩნევს, რომ ერთპარტიული მმართველობით გარანტირებული არის სტაბილური განვითარება და დემოკრატიაზე გადასვლა; ვფიქრობთ, რომ ეს არასწორი მიდგომაა, რადგანაც პოლიტიკური ტრანზიციის პირობებში აუცილებელია საყოველთაო კონსენსუსი, რომლის მიღწევა მხოლოდ ყველა ინსტიტუციასთან თანამშრომლობით შეიძლება; საქართველოში კი ერთ პარტიას აქვს მთელი ეკონომიკური და პოლიტიკური ძალაუფლება მონოპოლიზებული, რაც, გარკვეული პერიოდის შემდეგ, კლანურ ავტორიტარიზმში გადადის და იწვევს პოლიტიკურ ოპოზიციასთან რადიკალურ დაპირისპირებას. ამიტომაც არის ქართული პოლიტიკის დამახასიათებელი ავტორიტარული მმართველობა, რომელიც კლანურ სისტემასთან არის შეწყობილი. კლანი - ეს არის პოლიტიკური ძალაუფლებით გამყარებული ერთობლიობა, რომელიც თავის სარგებლიანობაზე მუშაობს ავტორიტარული მეთოდების გამოყენებით; ასეთი გადაგვარება ჩვეულებრივი მოვლენა გახდა, რაც დაპირისპირების მიზეზი ხდება.

თანამედროვე საქართველოს პოლიტიკურ სისტემაში პოლიტიკური ხელისუფლებისა და ოპოზიციის იდეოლოგიური პოლარიზების პარადიგმა ძირითადად ორი მიმართულებით გამოიკვეთა: 1. ეს არის პოლიტიკური სივრცის აქტორული სისუსტე, რომელიც ვერ უზრუნველყოფს დემოკრატიული ტრანზიციის რაციონალურობას; 2. საგარეო პოლიტიკური ორიენტაციის პრობლემა, რომელიც ყოველთვის არ არის აგებული მსოფლიოში მიმდინარე გეოპოლიტიკური ტრანზიციის გათვალისწინებაზე. ორივე ამ პროცესმა პოლიტიკური ოპოზიციის დესტრუქციულობის კურსი კიდევ უფრო გამოკვეთა, რაც სერიოზულ საფრთხეს შეიცავს ქართული სახელმწიფოებრიობისათვის.

პოლარიზების მნიშვნელოვან ელემენტად იქცა პოლიტიკური სისტემის ლეგიტიმურობის საკითხი, რომელიც ყოველი ჩატარებული საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ დღის წესრიგში დგას. 2024 წლის 26 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები ახალი ტექნოლოგიური სისტემით ჩატარდა, რომლითაც კვლავ მნიშვნელოვანი გამარჯვება მოიპოვა „ქართულმა ოცნებამ“; ამ პოლიტიკურმა პარტიამ რამდენიმე წელიწადია სახელმწიფოებრიობის მშვიდობიანი მშენებლობის კურსი აიღო და ელექტორატის მნიშვნელოვანი ნაწილის მხარდაჭერით სარგებლობს; ეს პარტია პოლიტიკურ რეალობას ითვალისწინებს, რაც გამორიცხავს ავანტიურისტულ და ირაციონალურ მიდგომებს. პოლიტიკურ ოპოზიციას, რომელიც დიფერენცირებულია და მუდმივ ცვალებადობას განიცდის, არ აკმაყოფილებს მიღწეული და დესტრუქციულობის სულისკვეთებით ცდილობს მიზნის მიღწევას. ოპოზიციამ სწორი შეფასება

დაიმსახურა პოლიტიკური სპექტრისაგან - „კოლექტიური ნაციონალური მოძრაობა“, რომელიც წარსულის რევოლუციურ სინდრომსა და ქუჩის აქციებზე აგებს თავის მოქმედებებს; ისინი ცდილობენ თავი მოუყარონ რადიკალურ და ექსტრემისტულ ჯგუფებს, რომლებიც დესტრუქციულობაში სარგებელს ეძებენ. შეიძლება ვთქვათ, რომ პოლიტიკური ოპოზიციის დესტრუქციულობა და ავანტიურში რამდენიმე მიმართულებით გამოიკვეთა:

პირველი - პოლიტიკური ოპოზიცია ძალიან ეროზირებულია, რომელთაც სხვადასხვა ინტერესი ამოძრავებთ; ეს ინტერესები მიმართულია მხოლოდ ძალაუფლების მოპოვებაზე, რისი მიღწევაც დესტრუქციულობისა და ძალადობის გზით სურთ; **მეორე** - გამოიკვეთა ძველი ნაციონალური მოძრაობის მოღვაწეობითი სტილი, რომელიც ავანტიურისტული ელემენტებით სარგებლობდა; გარკვეული ჯგუფები შეეცადნენ, გამიჯნოდნენ ძველ ნაციონალურ მოძრაობას, მაგრამ არ გამოუვიდათ; კვლავ სახეზეა „კმარასული“ იდეოლოგიური ექსტრემიზმი, რომელიც უფრო ნეობოლშევიკურ სტილს ნააგავს და აცდენილია სახელმწიფოებრივ პრაგმატიზმს; **მესამე** - ყველაზე მთავარი ის არის, რომ პოლიტიკური ოპოზიცია ემყარება ძველ პორტრეტებს, რომლებიც უკვე მოძველებულია თანამედროვე ქართული პოლიტიკისათვის; მათი პოლიტიკურ-ინტელექტუალური პოტენციალი და პოლიტიკური კულტურა ვერ აკმაყოფილებს დროის მოთხოვნებს; პოლიტიკური ოპოზიციის ლიდერები ვერ სარგებლობენ საზოგადოებაში ავტორიტეტით და ამიტომ ცდილობენ ექსტრემისტულ ძალებში იპოვონ დასაყრდენი; მათ ერთმანეთთან კონსენსუსის მიღწევის უნარიც კი არ გააჩნიათ, რაც სამომავლოდ აუცილებლად გამოიწვევს დაპირისპირებას; **მეოთხე** - მსოფლიოში სიტუაცია ძალიან სწრაფად იცვლება, რაც მკვეთრად გამოხატულ ეროვნულ-პრაგმატულ მიდგომებს საჭიროებს; პოლიტიკური ოპოზიცია მხოლოდ თავის კლანურ ინტერესებზე ზრუნავს, რომელიც გლობალურ საფრთხეებსა და რისკებს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ინტერესებიდან გამომდინარე პოლიტიკური რეალიზმის პოზიციიდან ვერ ხედავს; **მეხუთე** - პოლიტიკური ოპოზიციაში, რაც ყველაზე მთავარია, არ ჩანს გამოკვეთილი პოლიტიკური ლიდერი, რომელიც სოციუმის მხარდაჭერით სარგებლობს; ეს სერიოზული ნაკლია, რადგანაც ქვეყანა გარდამავალი პერიოდის თავისებურებებით ხასიათდება და საჭიროებს ავტორიტეტს, რომელსაც შეეძლება სიტუაციის ანალიზი და პოლიტიკური პროცესების პროგნოზირება. ვფიქრობთ, ამ მიზეზების გამო პოლიტიკური ოპოზიციის კრიზისი გარდაუვალია, რაც გამოიხატება იმი, რომ იგი თანდათანობით დაკარგავს სოციუმში მხარდაჭერებს.

თანამედროვე საქართველოს პოლიტიკურ სისტემაში ინსტიტუციურ აქტორებს შორის პოლარიზების ერთ-ერთი მიზეზი გახდა საქართველოს საგარეო პოლიტიკური ორიენტაციის პრობლემა; ეს საკითხი დიდი ხანია კონსტიტუციურად გარკვეულია და გულისხმობს საქართველოს ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციას; ქართული სახელმწიფოებრიობის მომავალი მხოლოდ ევროკავშირის წევრობაა, რაც უზრუნველყოფს დემოკრატიის, ადამიანთა უფლებების დაცვისა და სუვერენიტეტის მაქსიმალურ დაცვას. გაურკვეველობა გამოიწვია იმან, რომ პოლიტიკური ხელმძღვანელობის მიერ გამოცხა-

დებული იქნა ევროკავშირში განეწინების საკითხზე მოლაპარაკის დაწყების დროდ 2028 წლის ბოლო, რითაც სურდა პოლარიზების კიდევ უფრო გაღრმავების შეჩერება; ვფიქრობთ, საკითხს უფრო მეტი განმარტება უნდა მისცემოდა, იგი თავისი რიტორიკით მთლად არ იყო გამართლებული; ეს უნდა სცოდნოდათ, რომ საზოგადოების მნიშვნელოვანი ნაწილი ამ გამონათქვამს ვერ გაიგებდა და დაპირისპირება უფრო გაღრმავდებოდა.

პოლიტიკურ სისტემის პოლარიზების მიზეზად პოლიტიკურ აქტორებში პოლიტიკური რეალიზმისა და პრაგმატიზმის უუნარობა უნდა მივიჩნიოთ, რომლებიც ვერ ხედავენ იმ გეოპოლიტიკურ ტრანზიციებს, რომლებიც მსოფლიოში ხდება; მიმდინარეობს ქვეყნების გადაჯგუფება ახალ გაერთიანებებში, იცვლება ძალთა ბალანსი მსოფლიოში, რომელიც ახალი წესრიგის საფუძველი ხდება; ასეთი სიტუაცია ახალ მიდგომებს საჭიროებს, რომელიც რაციონალიზმსა და ეროვნულ პრაგმატულობას უნდა ემყარებოდეს. საქართველო ამ გეოპოლიტიკური ტრანსფორმაციების პირობებში მწვავე გამოწვევებისა და რისკების წინაშე დგას, რაც მეტად განოხანსორებული პოლიტიკის გატარებას მოითხოვს. გაუმართლებლად მიგვაჩნია პოლიტიკური ოპოზიციის ნაწილის რიტორიკა იმასთან დაკავშირებით, რომ პოლიტიკური სპექტრი დაიყოს „მედასავლეთეებად“ და „რუსეთუმიეებად“, რაც სახელმწიფოსათვის საფრთხეს შეიცავს; საქართველოს თავისი გამორჩეული გეოპოლიტიკური ფუნქციები გააჩნია, შეასრულოს ტრანზიტის როლი აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის; ამიტომ, ევროპული ინტეგრაცია სრულებითაც არ ზღუდავს ჩვენს ურთიერთობებს აღმოსავლეთის ქვეყნებთან - ჩინეთთან, ცენტრალური აზიის ქვეყნებთან, ირანთან და ა.შ. ჩინეთი თანამედროვე მსოფლიო წესრიგის ფორმირებაში ძალიან მნიშვნელოვან როლს ასრულებს, რომელიც მხარს უჭერს საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას; ვფიქრობთ, ამ ქვეყანასთან ჩვენი ურთიერთობების განვითარება, მიუხედავად მისი პოლიტიკური რეჟიმისა, პოლიტიკური ხელისუფლების მიერ სწორი გადაწყვეტილება იყო. სამწუხარო ფაქტია ის, რომ შეჩერდა აშშ-სთან სტრატეგიული თანამშრომლობის ხელშეკრულება, რომელიც 2009 წელს გაფორმდა; იმედია, რომ ამერიკის ახალ ადმინისტრაციასთან და ახლადარჩეულ პრეზიდენტთან **დ. ტრამპთან** ბევრი რამ გაირკვევა და როგორც პოლიტიკური ხელისუფლება გვპირდება, გადატვირთვის პოლიტიკა განხორციელდება. თვითონ დ. ტრამპი გამოირჩევა თავისი ინდივიდუალური თვისებებით, რომელიც გულისხმობს ეროვნული იდენტობის, ოჯახის სინმიდის, მიგრაციული პროცესების შეჩერებისა და სხვ. საკითხების მოგვარებას; ასევე პოლიტიკური ხელისუფლება ფიქრობს, რომ აუცილებელია გადატვირთვის პოლიტიკის გატარება ევროკავშირთან, რომელთანაც ასოცირების ხელშეკრულებაზე გავაქვს ხელი მონერლი და მიღებული გვაქვს წევრობის კანდიდატის სტატუსი. სხვანაირად შეუძლებელი იქნება ქართული სახელმწიფოებრიობის თვითდამკვიდრება და მისი ტრანზიტული ფუნქციების გაძლიერება. ამასთან, არ უნდა დაგვანწყდეს, რომ საქართველო იმყოფება ცივილიზაციათა გასაყარზე, რომელიც ბალანსირებული პოლიტიკის გატარებას მოითხოვს; ამიტომაც არის, რომ პოლიტიკური ხელისუფლება ნაკლებად იყენებს აგრესიულ რიტორიკას, რადგანაც

ჩვენი ვალა თავიდან ავიცილოთ ახალი პროვოკაციები რუსეთის ფედერაციისაგან და სამხრეთ კავკასიაში ხელი შევეწყოთ მშვიდობიან თანაცხოვრებას. რუსეთ-უკრაინის ომის ფონზე დასავლეთის ზოგიერთი პოლიტიკოსისა და პოლიტიკური ოპოზიციის ნაწილის მოთხოვნა იყო საქართველოში გახსნილიყო მეორე ფრონტი, რომელიც სრული კატასტროფით დამთავრდებოდა ქართული სახელმწიფოსათვის; ასეთი პროვოკაცია სერიოზულ საფრთხეს შეიცავდა, რომელიც პოლიტიკურმა ხელისუფლებამ თავისი ეროვნულ-პრაგმატული მიდგომებით თავიდან აიცილა.

საქართველოს პოლიტიკური სისტემის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრობლემად რჩება პოლიტიკური ერის ფორმირების საკითხი, რომელიც მულტიეთნიკურ სივრცეს ემყარება და ინტეგრაციული პროცესების თავისებურებებით გამოირჩევა. პოლიტიკური ერთი სახელმწიფოებრივი თვითდამკვიდრებისა და სტაბილური პოლიტიკური სივრცის ფორმირების უმნიშვნელოვანესი პირობაა. ერთი პოლიტიკურ თვითმყოფად განვითარებასა და სრულყოფილ ინტეგრაციას პოლიტიკურ სივრცეში აღწევს, რომლის ინსტიტუციური და ლირებულეობითი გამოხატულებაა სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა და ეროვნული პოლიტიკური იდენტობის გააზრება. პოლიტიკური ერის უპირველესი ნიშანია პოლიტიკური ინტეგრაციის მაღალი დონე და პოლიტიკური საზოგადოების არსებობა, რომელიც უზრუნველყოფს დემოკრატიის სტაბილურ ფუნქციონირებას და სახელმწიფოებრიობის მშვიდობიან აღმშენებლობას.

პოლიტიკური სისტემის ინსტიტუციური პოლარიზების დაძლევა და სტაბილურობა სახელმწიფოებრივი ერის ერთ-ერთი ნიშანია, რომელიც განსაზღვრავს პოლიტიკური ერის თვითრეალიზაციის ფორმებს. თანამედროვე ქართული პოლიტიკური ერთი ფორმირების პროცესშია, რაც გარკვეულ პოლიტიკურ წესრიგს ემყარება; ეს წესრიგი კი ინსტიტუციურად არამდგრადია და არასტაბილურობის ელემენტებს პერიოდული ციკლურობით ავლენს; სამწუხაროდ, პოლიტიკური სისტემა, რომელიც ინსტიტუციურად და კულტურულ-იდეოლოგიურად სუსტია, პოლიტიკური გაუცხოების პერმანენტულ საშიშროებას წარმოშობს; ასეთი არასტაბილურობის საშიშროების სინდრომი თანამედროვე პოლიტიკური ერის ფორმირებას ხელს უშლის და აფერხებს სამოქალაქო ინტეგრაციის პროცესს.

პოლიტიკური ერის ფორმირების პროცესი თავისთავად დაკავშირებულია პოლიტიკური საზოგადოების არსებობასთან, რომელიც ქართულ პოლიტიკურ სივრცეში ჯერჯერობით სუსტია. პოლიტიკური საზოგადოება - ეს არის ინსტიტუციურად მდგრადი და სახელმწიფოებრივად ინტეგრირებულ ადამიანთა ერთობა, რომელიც თავის პოლიტიკურ მისწრაფებებს რაციონალურობასა და პრაგმატიზმზე აგებს და პოლიტიკური დემოკრატიის ძირითად პრინციპად პლურალიზმი და სახელმწიფოებრივი ინტერესები მიაჩნია. პოლიტიკური საზოგადოების ფორმირება პოლიტიკური თანაცხოვრების ხანგრძლივ პერიოდს საჭიროებს და ერის დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრივი თანაცხოვრების დიდ გამოცდილებას ეფუძნება. ქართულ სინამდვილეში მისი სისუსტე გამოვლინდება ირაციონალურობასა და პოლარიზებაში, რომელმაც მუდმივი სინ-

დრომის სახე მიიღო. ჩვენი განმარტებით, პოლიტიკური ერთი წარმოადგენს სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტის მქონე ერთობას, რომელსაც ახასიათებს პოლიტიკური საზოგადოებისა და ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი თვითშეგნების მაღალი დონე და პოლიტიკური კულტურის რაციონალურ-აქტივისტური ფორმები; პოლიტიკური ერთი სამოქალაქო რაციონალურობის მქონე პოლიტიკურ-კულტურული გაერთიანებაა, რომელიც ფართოდ იყენებს პოლიტიკური ინტეგრაციის მდგრად ინსტიტუციურ ფორმებს და უზრუნველყოფს ლეგიტიმურ პოლიტიკურ წესრიგსა და დემოკრატიის სტაბილურ ფუნქციონირებას პოლიტიკურ სივრცეში [2].

პოლიტიკური ერის ფორმირების საკითხი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ერის პოლიტიკური სოციალიზაციის პრობლემასთან, რომელიც ნამდვილად კრიზისულ სიტუაციაშია. უპირველესად გვულისხმობთ პოლიტიკური სოციალიზაციის აგენტების სისუსტეს, რომელიც ვერ უმკლავდება დროის მოთხოვნებს. დროის მოთხოვნა კი არის ერის ახალი იდენტობის ფორმირება; პოლიტიკური ხელისუფლების მიერ გააზრებულად იქნა წინა პლანზე წამოწეული ეროვნული იდენტობის, ქართული ტრადიციების, ოჯახის სინამდის, ეროვნული მემკვიდრეობისა და ა.შ. პრობლემები. გეოპოლიტიკურმა ტრანზიციებმა წინა პლანზე დააყენა ეროვნული იდენტობის პრობლემა, რომელიც მსოფლიო წესრიგის ერთ-ერთი აქტუალური თემა გახდა; ამიტომ, თანამედროვე ქართული ეროვნული იდენტობის პოლიტიკური ტრანზიციის მხოლოდ პოლიტიკური სოციალიზაციის ახალ მოდელს შეუძლია. უპირველესი ყურადღება უნდა მიექცეს განათლების სისტემის რეფორმას, რომელმაც წინა პლანზე უნდა დააყენოს ეროვნული იდენტობის პრობლემების შესწავლა; სამწუხაროდ, ნაციონალური მოძრაობის მიერ ჩატარებულმა საგანმანათლებლო რეფორმამ არ გაამართლა, იგი ფსევდოლიბერალური მიდგომებით გამოირჩეოდა და ზედმეტი ტრანსპლანტაციით აცდენილი იყო ეროვნულ მოთხოვნებს. დღესაც მდგომარეობა კრიზისულია, რაც კვლავ გამოწვეულია ფსევდოლიბერალური ნარჩენებით, რომლებიც განათლების სფეროში კვლავ წამყვან პოზიციებს ინარჩუნებენ; ამიტომაც არის, რომ ახალგაზრდობის ნაწილი არ არის აქტიური პოლიტიკური სოციალიზაციის პროცესში, რაც მათ ექსტრემისტულ მიდგომებში ვლინდება. ამ მიმართულებით დიდი მნიშვნელობა ენიჭება პოლიტიკური სოციალიზაციის ახალი მოდელის ძიებას, რომელიც ინტერაქტიურ სწავლებას უნდა ემყარებოდეს და პოლიტიკური დროის რეალური აღქმით განისაზღვრებოდეს; ამ მიმართულებით, დიდი როლი აკისრია სოციალური და პოლიტიკური მეცნიერებების სწავლების გაძლიერებას, რომელმაც ახალგაზრდობას უნდა შეუქმნას პოლიტიკური და კულტურულ-იდეოლოგიური პირობები პრიორიტეტებისა და ლირებულეობების სწორ გააზრებაში. შეიძლება ითქვას, რომ თანამედროვე ქართული პოლიტიკური სოციალიზაცია - ეს არის ახალი ეროვნულ-პოლიტიკური იდენტობის ფორმირების პროცესი, რომელიც საზოგადოების პოლიტიკურ-ინსტიტუციურ და კულტურულ-იდეოლოგიურ ტრანზიციას ემყარება და მიზნად ისახავს პოლიტიკური ერის ფორმირებას. ე.ი. პოლიტიკური სოციალიზაცია ერის პოლიტიკურ-კულტურულ ტრანზიციას წარმოადგენს, რომლის აგენტები არსებული

პოლიტიკური სისტემის ინსტიტუციური სტრუქტურით განისაზღვრება [3].

ეროვნული იდენტობის შენარჩუნებისა და ახლებური გააზრების მიზნით, პრინციპულად დგება საკითხი ღირებულებითი პრიორიტეტების სწორად განსაზღვრისა და რაციონალური შეფასებისათვის. გლობალური და რეგიონალური რთული გამოწვევები ეროვნული პრაგმატული პოლიტიკის გატარებას მოითხოვს, რაც მყარ იდეოლოგიურ ღირებულებით სისტემასა და პრიორიტეტების სწორად გააზრებას უნდა ემყარებოდეს. იდეოლოგია ერის გამაერთიანებელი მყარი ღირებულებითი სისტემაა, რომელსაც მოძრაობაში მოჰყავს ერი და ფორმას აძლევს მის პოლიტიკურ იდენტობას. ქართული სახელმწიფოებრივი თვითდამკვიდრებისა და თვითშემეცნების იდეოლოგიური ელემენტი ყოველთვის მართლმადიდებლური ქრისტიანობა იყო; იგი გარკვეულ სახელმწიფოებრივ-იდეოლოგიურ ღირებულებათა სისტემას ქმნიდა და ზოგადეროვნული ცნობიერებისა და თანაცხოვრების საფუძველს წარმოადგენდა. მან ქართველი ერი თავისი გენეტიკური თანაცხოვრებით ერთიან სულიერ ფენომენად აქცია და ერთგვარად, ეროვნული თვითგადარჩენის მისიაც შეასრულა; ამ თვალსაზრისით, ქართული მართლმადიდებლური ეკლესია, გარკვეულწილად, პოლიტიკური მისიის ერთგვარი შემსრულებელი და ღირებულებითი პრიორიტეტების განმსაზღვრელი მოძღვრება გახდა. დღეს, როდესაც საზოგადოებაში მწვავედ მოიკიდა ფეხი დაპირისპირებამ, საპატრიარქომ და პირადად სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II შემრიგებლური პოზიცია დაიკავა და მხარეებს კონსენსუსის მიღწევისაკენ მოუწოდა. საპატრიარქომ აღიარა საპარლამენტო არჩევნების შედეგები და „ქართულ ოცნებას“ გამარჯვება მიულოცა და უსურვა მშვიდობიანი სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობა. **უნმინდესმა და უნეტარესმა აღნიშნა, რომ „დასრულდა ცესკოს მიერ არჩევნების შედეგების გამოვლენის პროცესი, რამაც კიდევ ერთხელ დაადასტურა „ქართული ოცნების“ ხმების დიდი უმრავლესობით გამარჯვება. გულითადად ვულოცავთ მათ ამ წარმატებას. მართალია, ოპოზიცია არჩევნების შედეგებს აპროტესტებს და წინააღმდეგობის გაგრძელებას გეგმავს, მაგრამ გამოვთქვამთ იმედს, რომ ხელისუფლებაც და ოპოზიციაც შეძლებენ შემდგომი წლები მაქსიმალურად გამოიყენონ ქვეყნის წინსვლისა და კეთილდღეობისთვის“ [4].**

დასკვნა

თანამედროვე ქართული სახელმწიფოებრიობა რთული საშინაო და საგარეო გამოწვევებისა და რისკების წინაშე დგას, რომელიც მეტად განზონანსორებული და ეროვნულ-პრაგმატული პოლიტიკის გატარებას მოითხოვს. პოლიტიკური სისტემის სტაბილურობა და დემოკრატიული ტრანზიციის რაციონალურად განხორციელება სახელმწიფოებრიობის მშენებლობის ინსტიტუციურ და კულტურულ-ღირებულებით საფუძველს წარმოადგენს. სამწუხაროდ, თანამედროვე საქართველოს პოლიტიკური სისტემა მეტად პოლარიზებულია, რომელიც მისი ფორმირების დამახასიათებელი ირაციონალური პროცესი გახდა. სტაბილურობას ინსტიტუციური მდგრადობა განაპირობებს, რომელიც, ჯერჯერობით, ქართულ პოლიტიკურ სივრცეში ძალზე სუსტია; ამიტომაც, მივიღეთ მუდმივი

დესტრუქციულობისა და რევოლუციურობის სინდრომი. ქართულ პოლიტიკურ სივრცეში ვერ ჩამოყალიბდა კონსტრუქციული პოლიტიკური ოპოზიცია, რომელიც სახელმწიფოებრივ აზროვნებას გამოავლენდა. ამასთანავე, პოლიტიკური ოპოზიციის ნაწილი ვერ აკმაყოფილებს დროის მოთხოვნებს და მხოლოდ ძალაუფლების მოპოვებაზე ზრუნავს. დესტრუქციულობის მისაღწევად ცდილობენ პროვოკაციებისა და ავანტიურისტული მეთოდების გამოყენებას, რაც სამოქალაქო დაპირისპირების საფრთხეს ქმნის. პოლიტიკური სისტემის არასტაბილურობის ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზი არის ის, რომ ქართველი ერი, ჯერჯერობით, ვერ ჩამოყალიბდა პოლიტიკურ ერად; პოლიტიკური ერის ფორმირებას კი პოლიტიკური სოციალიზაციის ახალი მოდელი სჭირდება, რომელიც ეროვნულ იდენტობას აკმაყოფილებს. პრობლემად რჩება ეროვნული იდენტობის პოლიტიკური ტრანზიციის საკითხი, რომელმაც უნდა შექმნას ერთიანი ქართული სახელმწიფოებრივი და სამოქალაქო იდენტობა; ქართული სახელმწიფოებრივი იდენტობა მულტიეთნიკური თავისებურებებით გამოირჩევა, რომელიც მეტ პრაგმატულ მიდგომას საჭიროებს. სტაბილურობისა და მშვიდობიანი აღმშენებლობისათვის საჭიროა პოლიტიკური კონსენსუსის მოძებნა პოლიტიკურ ხელისუფლებასა და ოპოზიციას შორის; განსაკუთრებული როლი აკისრია მართლმადიდებელ ეკლესიას, რომელიც პოლიტიკური სისტემის ყველაზე მდგრადი და გავლენიანი ინსტიტუტია. თანამედროვე გეოპოლიტიკური ტრანზიციების პირობებში პოლიტიკური რეალიზმი და ახალი ეროვნულ-პოლიტიკური პრაგმატიზმი პოლიტიკური დროის მოთხოვნა გახდა. თანამედროვე ქართულ სახელმწიფოებრიობას, თავისი გეოპოლიტიკური თავისებურებებიდან გამომდინარე, სტაბილურობა და მშვიდობიანი აღმშენებლობა სჭირდება, რომ გახდეს ევროკავშირის სრულუფლებიანი წევრი.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ილია ჭავჭავაძე. რა გითხრათ? რით გაგახაროთ? რჩ. Nწან. ხუთ ტომად. ტ. IV. თბ., 1987;
2. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის განცხადება საპარლამენტო არჩევნებთან დაკავშირებით. <https://rb.gy/43p2xi>;
3. გ. აბესაძე, ნ. აბესაძე. პოლიტიკური სოციალიზაცია და თანამედროვე ქართული ეროვნული იდენტობის ფორმირება. საერთაშორისო სამეცნიერო-ანალიტიკური და რეფერირებადი ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“. იანვარი-ივნისი, N1, 2022, გვ. 31-39. ინდექსირებულია საერთაშორისო საძიებო ბაზაში Google scholar. www.b-k.ge <https://ojs.b-k.ge/index.php/bk/article/view/740/704/>;
4. გ. აბესაძე, ნ. აბესაძე. თანამედროვე ქართული ეროვნული იდენტობა და პოლიტიკური ერის ფორმირება. სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის შრომები. ჰუმანიტარულ და სოციალურ-პოლიტიკურ მეცნიერებათა სერია. ტ. XIX. 2020-2021 წელი, თბ. 2023, გვ.668-680. DOI: <https://doi.org/10.52340/sou.2023.19.43>;
5. გ. აბესაძე, ნ. აბესაძე. სოციალიზაცია და პოლიტიკური ერის ფორმირება საქართველოში. „ფილოსოფიური ძიებანი“ /კრებული ოცდამეხუთე/. საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემია. გამომცემლობა „უნივერსალი“, თბ., 2024, გვ.115-123 .